

KEKSA BEMORLARDA ODONTOGEN PERIOSTITNI DAVOLASH SAMARADORLIGINI OSHIRISH

Аннотация:

Mazkur keltirilgan maqolada keksa bemorlarda odontogen periostitni davolash samaradorligini oshirish masalasi o'rganiladi. Odontogen periostit — bu tish ildizlaridan yoki tish o'rtasidagi infeksiya tufayli yuzaga keladigan periostal to'qimalarning yallig'lanishi bo'lib, odatda og'riq, shish, haroratning oshishi kabi alomatlar bilan namoyon bo'ladi. Keksa yoshdagi bemorlarda bu kasalliklarning rivojlanishi va ularning davolashdagi qiyinchiliklari o'ziga xosdir, chunki organizmning umumiy holati va immun tizimi yoshi o'tgan sari zaiflashadi.

Tadqiqotda keksa bemorlarda odontogen periostitni davolashda yuzaga keladigan asosiy muammolar, shu jumladan yallig'lanishning sekinlashgan jarayonlari, antibiotiklarning samaradorligi, shuningdek, bemorlarning umumiy holati va tishlarni davolashga javob berish imkoniyatlari tahlil qilingan. Tadqiqotda zamonaviy davolash usullari, shu jumladan antibiotikoterapiya, yallig'lanishga qarshi vositalar, fizioterapevtik usullar va maxsus tish parvarishi protokollari ko'rib chiqiladi. Bunda, davolashning individual yondashuvi va keksa bemorlarga moslashtirilgan strategiyalarni ishlab chiqishning muhimligi ta'kidlanadi

Ключевые слова:

tish kasalliklarining yoshga bog'liq xususiyatlari, o'tkir periostit, surunkali periostit, subperiostal xo'ppoz, odontogen kasalliklarning antibakterial terapiyasi..

Information about the authors

Xursanova Saodat Abdurashit qizi
Samarqand davlat tibbiyot universiteti

Bekmurotov Luqmon Rustamovich
Samarqand davlat tibbiyot universiteti

Odontogen periostit — bu infeksiyalangan tish ildizlari yoki ular atrofidagi to'qimalarning yallig'lanishi bilan yuzaga keladigan kasallikdir. Bu holat tish ildizlaridan periostga (suyakning tashqi qoplamasi) infeksiya tarqalishi natijasida rivojlanadi. Keksa bemorlar orasida odontogen periostitni uchratish holati yuqori, chunki yosh o'tishi bilan tishlarning strukturalari va immun tizimi zaiflashadi, bu esa kasallikni keltirib chiqaradi. Shuningdek, keksa bemorlarning umumiy sog'lik holati (yurak-qon tomir kasalliklari, diabet, va boshqa xronik kasalliklar) bu kasallikning rivojlanishiga turtki bo'lishi mumkin.

Mazkur maqolada keksa bemorlarda odontogen periostitni davolash samaradorligini oshirishga qaratilgan zamonaviy yondashuvlar, diagnostika, davolash usullari va profilaktika choralari muhokama qilinadi.

Hozirgacha stomatologik shifoxonalarining 40% dan ortig'ini yuz-jag' sohasida yallig'lanish jarayonlari bilan og'riq bemorlar egallaydi [3,8,10]. Ularning 30-40 foizi jag'ning odontogen periostiti bilan og'riq bemorlardir [9,10,11]. Agar 20-asr oxirida kasallik asosan yosh va o'rta yoshdagi mehnatga layoqatli odamlarda ro'y bergan bo'lsa [8,10,11,13], hozirgi vaqtda aholining umumiy qarishi tufayli

keksa va qarilikda uchraydigan yiringli-yallig'lanish kasalliklari barqaror o'sib bormoqda [3,4,13]. Keksa odamlarda qarishning o'ziga xos xususiyatidan kelib chiqqan kasalliklarning xususiyatlariga quyidagilar kiradi: kasallikning o'ziga xos bo'lmagan namoyon bo'lishi; kasallikni davolash ta'minlanmasa, vaziyatning tez yomonlashishi; asoratlarning yuqori chastotasi; birga keladigan surunkali kasalliklarning mavjudligi [2,4,12,13]. Biologik qarish va periodontning tuzilishidagi o'zgarishlar bilan birga keladi, uning kasalliklarga moyilligini oshiradi. Yoshi bilan tishni mahkamlash apparatining chidamliligi pasayadi, katabolik jarayonlar anabolik jarayonlarga qaraganda ustunlik qila boshlaydi va bu periodontal to'qimalarning yo'q qilinishiga olib keladi [1,2,3,7].

Shu sababli, katta yoshdagi odamlarda stomatologik salomatlik muammolari va odontogen yiringli-yallig'lanish kasalliklarining kechish xususiyatlarini o'rganish bilan bog'liq bo'lgan muammolar dolzarb masalalar bo'lib kelmoqda.

Odontogen Periostitning Tushunchasi va Sabablari

Odontogen periostitning asosiy sababi — bu tish ildizlari va ular atrofidagi to'qimalarning infeksiyalanishidir. Kasallik odatda tishlar yoki atrofidagi so'lak bezi, periodontal to'qima yoki tish ildizlaridagi kariyes tufayli yuzaga keladi. Yallig'lanish jarayoni tish ildizlaridan suyak periostiga, undan esa atrofdagi to'qimalarga tarqaladi.

Keksa bemorlarda odontogen periostitning rivojlanishiga quyidagi omillar sabab bo'lishi mumkin:

- **Immun tizimi zaiflashuvi:** Yosh o'tishi bilan organizmning tabiiy himoya mexanizmlari (immun tizimi) zaiflashadi, bu esa infeksiyalarga qarshi kurashishda qiyinchiliklar keltirib chiqaradi.
- **Xronik kasalliklar:** Yurak-qon tomir kasalliklari, diabet, buyrak yetishmovchiligi va boshqa xronik kasalliklar keksa bemorlarning immun tizimini susaytiradi, shu bilan birga infeksiyalarni keltirib chiqaradi.
- **Suyak va yumshoq to'qimalarning o'zgarishi:** Keksa yoshdagi bemorlarda tishlarning strukturalari zaiflashadi va suyaklarning yangilanishi sekinlashadi, bu esa infeksiyaning oson tarqalishiga sabab bo'ladi.
- **Tish parvarishining yetishmasligi:** Keksa bemorlar o'zlarining tish parvarishiga yetarlicha e'tibor bermasliklari yoki stomatologik muammolarni vaqtida hal qilmasliklari mumkin.

Odontogen Periostitni Davolash Usullari

Keksa bemorlarda odontogen periostitni davolashda aniq va samarali yondashuvlar zarur. Bu kasallikni davolashda ko'plab metodlar mavjud, ularning har biri bemorning umumiy sog'lig'iga, tishning holatiga va infeksiyaning tarqalish darajasiga qarab tanlanadi.

1. Antibiotiklar bilan Davolash

Infeksiyaning asosiy sababchisi bakteriyalar bo'lgani uchun antibiotiklar yordamida davolashning ahamiyati juda katta. Keksa bemorlar uchun antibiotiklar tanlashda yoshi, mavjud kasalliklar (masalan, yurak kasalliklari, buyrak yetishmovchiligi) va dori vositalariga bo'lgan individual sezuvchanlik e'tiborga olinadi. Odontogen periostitni davolashda ko'pincha amoksitsillin, penitsillin, klindamisin yoki metronidazol kabi antibiotiklar qo'llanadi. Davolash kursi infeksiyaning og'irligiga qarab belgilanadi.

2. Xirurgik Davolash

Agar konservativ davolash (antibiotiklar va analjeziklar) samarali bo'lmasa, xirurgik davolash zarur bo'lishi mumkin. Bu usulda infeksiyalangan tish olib tashlanadi yoki endodontik davolash (kanallarni tozalash va plombalash) amalga oshiriladi. Shuningdek, yallig'lanish to'planmalari (absesslar) jarrohlik usulda olib tashlanishi mumkin. Keksa bemorlar uchun jarrohlik aralashuvlari xavfli bo'lishi mumkin, shuning uchun har qanday operatsiya oldidan bemorning umumiy sog'lik holati va tiklanish qobiliyati

baholanadi.

3. Tishning Asosiy Kasalliklarini Davolash

Odontogen periostitni davolashda tishning asosiy kasalligi — kariyes, periodontit yoki boshqa tish kasalliklari — birinchi navbatda davolanishi kerak. Tishlar to‘g‘ri davolanmasa, infektsiya qayta tiklanishi mumkin. Endodontik davolash, kanalni tozalash va plomba qo‘yish kabi tibbiy muolajalar samarali yechim bo‘ladi.

4. Og‘riqni Boshqarish

Og‘riqni kamaytirish keksa bemorlar uchun juda muhimdir. Analjeziklar, masalan, ibuprofen yoki parasetamol yordamida og‘riqni yengillashtirish mumkin. Biroq, keksa bemorlar uchun og‘riqni boshqarishda ehtiyotkorlik talab etiladi, chunki ba‘zi dorilar (masalan, ibuprofen) oshqozon yoki buyraklarga zarar yetkazishi mumkin. Shuning uchun, og‘riqni kamaytirish uchun zarur dozalar va dori turlari ehtiyotkorlik bilan tanlanadi.

5. Fizioterapiya va Qo‘shimcha Yordam

Fizioterapiya va qo‘shimcha yordam (sovuq yoki issiq kompresslar, lazer terapiyasi) yallig‘lanishni kamaytirishga yordam beradi. Bu usullar og‘riqni kamaytiradi va bemorning tiklanish jarayonini tezlashtiradi. Bunday terapiya, ayniqsa, operatsiya yoki yirik jarrohlikdan so‘ng foydalidir.

Samaradorlikni Oshirish Usullari

Keksa bemorlarda odontogen periostitni davolash samaradorligini oshirish uchun quyidagi yondashuvlarni qo‘llash zarur:

1. **Individualizatsiyalashgan Davolash Rejalari:** Har bir bemorning umumiy sog‘lig‘i, immun tizimi holati va boshqa omillarni hisobga olgan holda davolash rejasi ishlab chiqilishi kerak. Individual yondashuv bemorning holatiga eng mos davolash usullarini tanlash imkonini beradi.
2. **Profilaktik Tadbirlar:** Keksa bemorlarda tish kasalliklarini oldini olish va to‘g‘ri parvarish qilish, davolash samaradorligini oshiradi. Tishlarning muntazam tekshiruvi, to‘g‘ri tish parvarishi va stomatologik muammolarni erta aniqlash katta ahamiyatga ega.
3. **Ko‘p Tarmoqli Yondashuv:** Stomatologlar, geriatrlar, kardiologlar, endokrinologlar va fizioterapevtlar o‘rtasida hamkorlik tashkil etish bemorlar uchun eng samarali davolashni ta‘minlaydi. Bemorlarning holatini kompleks baholash va umumiy sog‘likni yaxshilashga qaratilgan davolash usullarini qo‘llash zarur.
4. **Psixologik Yordam:** Keksa bemorlar uchun psixologik yordam ko‘rsatish ham muhimdir. Ularning ruhiy holatini yaxshilash va davolash jarayoniga bo‘lgan ijobiy munosabatlarini oshirishda psixologlar yordam bera olishlari mumkin.

Xulosa

Keksa bemorlarda odontogen periostitni davolashda samaradorlikni oshirish uchun kompleks yondashuvlarni qo‘llash zarur. Antibiotiklar, og‘riqni boshqarish, endodontik davolash, jarrohlik aralashuvlar va fizioterapiya kabi metodlarning samarali qo‘llanilishi kasallikni davolashda muvaffaqiyatga erishishga yordam beradi. Shu bilan birga, davolashda bemorning umumiy sog‘lik holati va yoshga mos yondashuvlar muhim ahamiyatga ega. Samarasiz davolashni oldini olish uchun keksa bemorlar uchun muntazam stomatologik tekshiruvlar, tish parvarishining samarali tizimi va psixologik yordamni o‘z ichiga olgan yondashuvlarni qo‘llash zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Шодиев, С. С., Исматов, Ф. А., Нарзиева, Д. Б., Тухтамишев, Н. О., & Ахмедов, Б. С. (2019). Эффективность применения отвара аниса при лечении периимплантитов. *Достижения науки и образования*, (11 (52)), 99-103.
2. Исматов, Ф. А., Мустафоев, А. А., & Фуркатов, Ш. Ф. (2023). АНАЛИЗ ЭФФЕКТИВНОСТИ НЕСТЕРОИДНЫХ АНТИВОСПОЛИТЕЛЬНЫХ ПРЕПАРАТОВ ПРИ ИЗЛЕЧЕНЬЕ

ВЕРХНЕЧЕЛЮСТНОГО АЛЬВЕОЛИТА. *THEORY AND ANALYTICAL ASPECTS OF RECENT RESEARCH*, 1(12), 49-57.

3. Исмаатов, Ф. А., Шодиев, С. С., & Мусурманов, Ф. И. (2020). Анализ изучения стоматологического и общего здоровья студентов вузов города самарканда. *Биомедицина ва амалиёт журнали*, (6), 34-39.
4. Хасанова, Л. Э., & Исмаатов, Ф. А. (2020). Комплексная социально-гигиеническая характеристика условий, образа жизни и здоровья студентов. преимущества обследования студенческой молодежи. *Проблемы биологии и медицины*, 1, 286-293.
5. Ismatov, F. A. (2022). Abdullaev TZ METHODS OF APPLICATION OF SINGLE-STAGE DENTAL IMPLANTS FOR DIFFERENT DEGREES OF ALVEOLAR ATROPHY. *Web of Scientist: International Scientific Research Journal*, 3(8), 636-643.
6. Aslidinovich, I. F., & Abdurasulovich, M. A. (2022). STRUCTURE OF SINGLE-STAGE DENTAL IMPLANTS FOR VARYING DEGREES OF ALVEOLAR ATROPHY. *World Bulletin of Public Health*, 10, 156-159.
7. Ismatov, F. A. (2020). Comparative tender characteristics of student dental Health indexes. *ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research*, (10), 11.
8. Ismatov, F. A. (2023). EVALUATION OF THE EFFICACY OF ALENDRONIC ACID IN DENTAL IMPLANTATION (literature review). *American Journal of Pediatric Medicine and Health Sciences (2993-2149)*, 1(7), 199-202.
9. Aslidinovich, I. F. (2023). Assessment of the Effectiveness of Alendronic Acid in Dental Implants. *Central Asian Journal of Medical and Natural Science*, 4(3), 1186-1188.
10. Khasanova, L. E., & Ismatov, F. A. (2022). INDICATORS OF ORAL HEALTH AT STUDENTS OF THE CITY OF SAMARKAND. *Applied Information Aspects of Medicine (Prikladnye informacionnye aspekty mediciny)*, 25(4), 13-19.
11. Ismatov, F. A., & Mustafoyev, A. A. (2022). DRUG TREATMENT WITH NON-STEROIDAL ANTI-INFLAMMATORY DRUGS JAW ALVEOLITIS. *Frontline Medical Sciences and Pharmaceutical Journal*, 2(03), 88-94.
12. Хасанов, Х. Ш., Исмаатов, Ф. А., & Мардонова, Н. П. (2022). Применение "prf" в качестве остеопластического материала при одонтогенных кистах челюстных костей. *Вестник магистратуры*, (2-1 (125)), 13-14.
13. Хасанова, Л., & Исмаатов, Ф. (2021). Результаты комплексного стоматологического обследования у студентов высших учебных заведений. *Медицина и инновации*, 1(1), 108-112.
14. Ismatov, F. A., & Emilievna, K. L. (2020). Criteria For Evaluating Student Dental Health Index In Accordance With The «8020» Program Methodology. *The American Journal of Medical Sciences and Pharmaceutical Research*, 2(11), 99-105.
15. Zafarovich, A. T., & Aslidinovich, I. F. (2022). Use of Single-Stage Dental Implants for Varying Degrees of Alveolar Atrophy. *Central Asian Journal of Medical and Natural Science*, 3(3), 782-786.
16. Ibragimov, D. D., Ismatov, F. A., & Narzikulov, F. A. (2022). Results of Complex Treatment with Eludril Antiseptic Solution. *Central Asian Journal of Medical and Natural Science*, 3(3), 689-690.
17. Ismatov, F. A., kizi Mardonova, N. P., & Hasanov, K. S. (2022). Morphological experiments to improve the effectiveness of postoperative rehabilitation of cysts in maxillary bones with "prf" osteoplastic material. *World Bulletin of Social Sciences*, 7, 32-34.
18. Ismatov, F., Ibragimov, D., Gaffarov, U., Iskhakova, Z., Valieva, F., & Kuchkorov, F. (2021). ASSESSMENT OF RISK FACTORS INFLUENCING DENTAL HEALTH IN HIGHER EDUCATION STUDENTS. *InterConf*, 721-732.
19. Ismatov, F. A., & Mustafoyev, A. A. (2022). EVALUATION OF THE EFFECTIVENESS OF NON-STEROIDAL ANTI-INFLAMMATORY DRUGS IN THE TREATMENT OF MAXILLARY

ALVEOLITIS. *The American Journal of Medical Sciences and Pharmaceutical Research*, 4(03), 29-34.

20. Гаффаров, У. Б., Шодиев, С. С., & Исмаатов, Ф. А. (2018). ВЛИЯНИЕ ПРЕПАРАТА «ХОЛИСАЛ ГЕЛЬ» НА ПОСЛЕОПЕРАЦИОННОЕ ТЕЧЕНИЕ У ПАЦИЕНТОВ ПОСЛЕ УДАЛЕНИЯ РЕТИНИРОВАННЫХ ТРЕТЬИХ МОЛЯРОВ. *ББК 56.6 С 56 СОВРЕМЕННЫЕ ДОСТИЖЕНИЯ СТОМАТОЛОГИИ: сборник*, 37.
21. Ismatov, A. F. FORMATION OF SOCIO-CULTURAL COMPETENCE OF FUTURE FOREIGN LANGUAGE TEACHERS DURING THE EDUCATIONAL PROCESS OF HIGHER EDUCATION.
22. Ismatov, A. F. THE USE OF INTERACTIVE TECHNOLOGIES IN TEACHING ENGLISH TO PART-TIME STUDENTS.
23. Хасанова, Л. Э., Исмаатов, Ф. А., Ибрагимов, Д. Д., & Гаффаров, У. Б. ОЛИЙ ТАЪЛИМ МУАССАСАЛАРИ ТАЛАБАЛАРИНИНГ СТОМАТОЛОГИК ҲОЛАТИНИНГ ЎЗИГА ХОС ХУСУСИЯТЛАРИ. *МЕЖДИСЦИПЛИНАРНЫЙ ПОДХОД ПО ЗАБОЛЕВАНИЯМ ОРГАНОВ ГОЛОВЫ И ШЕИ*, 182.
24. Ismatov, F. A., kizi Mardonova, N. P., & Hasanov, K. S. (2022). Morphological experiments to improve the effectiveness of postoperative rehabilitation of cysts in maxillary bones with "prf" osteoplastic material. *World Bulletin of Social Sciences*, 7, 32-34.
25. Хасанова, Л. Э., & Исмаатов, Ф. А. (2024). ОСОБЕННОСТИ СТОМАТОЛОГИЧЕСКОГО СТАТУСА У СТУДЕНТОВ ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ. *Multidisciplinary Journal of Science and Technology*, 4(4), 97-105.
26. Фаррух, И. С. М. А. Т. О. В., ЖУМАЕВ, О., КАРИМОВ, Х., & Шавкиддин, И. С. О. М. О. В. (2024). ВАЖНОСТЬ И БЕЗОПАСНОСТЬ АНТИРЕЗОРБЦИОННЫХ ПРЕПАРАТОВ ДЛЯ УСПЕШНОГО ПРОВЕДЕНИЯ СТОМАТОЛОГИЧЕСКОЙ ИМПЛАНТОЛОГИИ У ПАЦИЕНТОВ. *SAMARALI TA'LIM VA BARQAROR INNOVATSIYALAR JURNALI*, 2(3), 374-386.
27. Alimjanovich, R. J., Mukhamatisakovich, I. S., Isamidinovich, K. A., & Asliddinovich, I. F. (2023). BASICS OF PREDICTING FACIAL SOX INJURIES IN ATHLETES AND CLINICAL-IMMUNOLOGICAL PREVENTION. *Novateur Publications*, (12), 1-121.
28. Исмаатов, С. Ш., Угли, Т. Х., & Асроров, М. Ю. (2019). СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ ОТБЕЛКИ ХЛОПКОВОГО МАСЛА. *Экономика и социум*, (1-1 (56)), 535-537.
29. Ismatov, A. F. FORMATION OF SOCIO-CULTURAL COMPETENCE OF FUTURE FOREIGN LANGUAGE TEACHERS DURING THE EDUCATIONAL PROCESS OF HIGHER EDUCATION.
30. Ismatov, A. F. THE USE OF INTERACTIVE TECHNOLOGIES IN TEACHING ENGLISH TO PART-TIME STUDENTS.
31. Ismatov , F., & Umarova , Y. (2024). SOME DISCUSSIONS REGARDING THE MACROSTRUCTURE AND OSTEOINTEGRATION OF THE JAWS DURING DENTAL IMPLANTATION. *CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN SCIENTIFIC INNOVATIVE RESEARCH*, 1(4), 76–82. Retrieved from <https://universalpublishings.com/index.php/cnassir/article/view/53855>
32. Исмаатов Фаррух Аслидинович, & Умарова Юлдуз Аслидиновна. (2024). НЕКОТОРЫЕ КОММЕНТАРИИ К МЕТАБОЛИЗМУ КОСТНОЙ ТКАНИ И ЕЕ ФАРМАКОЛОГИЧЕСКИМ СВОЙСТВАМ. *Yangi O'zbekistonda Tabiiy Va Ijtimoiy-Gumanitar Fanlar Respublika Ilmiy Amaliy Konferensiyasi*, 2(4), 250–258. Retrieved from <https://universalpublishings.com/index.php/gumanitar/article/view/5350>
33. Исмаатов, Ф. (2024). ОСНОВНЫХ СТОМАТОЛОГИЧЕСКИХ ЗАБОЛЕВАНИЙ, МЕТОДЫ И ПРОГРАММЫ ПРОФИЛАКТИКИ У ЛИЦ МОЛОДОГО ВОЗРАСТА. *Journal of Science-*

Innovative Research in Uzbekistan, 2(8), 17–21. Retrieved from <https://universalpublishings.com/index.php/jsiru/article/view/6878>

34. Исмаатов Фаррух Аслидинович. (2024). СОСТОЯНИЕ И МЕТОДЫ ОБСЛЕДОВАНИЯ СТОМАТОЛОГИЧЕСКОГО ЗДОРОВЬЯ, ФОРМИРОВАНИЕ ГРУПП И МЕТОДЫ ПРОФИЛАКТИКИ. *SCIENTIFIC JOURNAL OF APPLIED AND MEDICAL SCIENCES*, 3(8), 19–24. Retrieved from <https://sciencebox.uz/index.php/amaltibbiyot/article/view/11645>
35. Ismatov, F. (2024). SOME PROBLEMS OF ORGANIZING DENTAL CARE FOR YOUTH AND ITS IMPORTANCE. *Multidisciplinary Journal of Science and Technology*, 4(8), 26–30. Retrieved from <https://mjstjournal.com/index.php/mjst/article/view/1792>
36. Ismatov Farrukh Aslidinovich. (2024). Dental Health of Youth in the World at the Current Stage. *American Journal of Pediatric Medicine and Health Sciences (2993-2149)*, 2(8), 18–22. Retrieved from <https://grnjournal.us/index.php/AJPMHS/article/view/5612>